

Lausunto Kanta-Hämeen alueellisesta ikäihmisten hyvinvointisuunnitelman 2025-2028 asiakirjaluonnoksesta

Tampereen hiippakunta lausuu hyvinvointisuunnitelmaan alueen seurakuntien diakoniatyön antaman palautteen perusteella seuraavaa:

Yleistä

Suunnitelman rakentaminen laajasta kokonaisuudesta on erittäin tärkeää. Taustamateriaalia on paljon, ja sitä on pyritty suunnitelmassa hyödyntämään. Suunnitelma on esitetty selkeässä muodossa, mikä helpottaa siihen perehtymistä.

Olennaista on alueen ikäihmisten oma näkökulma ja heidän tarpeensa; että ihminen saa tarvitsemansa palvelut oikea-aikaisesti. Esimerkiksi, että pääsee lääkäriin, saa tarvitsemansa toimivat apuvälineet, hoitotarvikkeet tai palvelut kotiin.

Suunnitelmaan liittyvänä huolena on useassa kohdassa, tavoittaako tuki ja palvelu oikeasti sitä tarvitsevaa henkilöä. Iäkkäiden kohdalla digitaalisten palveluiden hyödyntäminen voi olla vain osa ratkaisua, sillä läheskään kaikilla ei ole tarvittavia laitteita, osaamista tai kykyä (esimerkiksi heikentyneen näön tai kuulon vuoksi). Kuten suunnitelman taustatiedoissa nousee esiin, taloudellisia edellytyksiä erilaisten palveluiden ostamiseen ei suurella osalla ikäihmisiä ole tai ne ovat rajallisia. Tämä herättää huolen siitä, miten ja mistä he saavat tukea. Vaikka tukea tai toimintaa olisikin tarjolla, se ei välttämättä ole aidosti saavutettavaa. Jos esimerkiksi kuljetusmaksu on liian kallis tai jos tarvitaan saattajaa, ikäihminen jää toiminnan ulkopuolelle.

Kehittämisen suuntaviivat

Kehittämisen suuntaviivoihin liittyen asiakkaan tarpeen tulisi olla kaiken lähtökohta. Tähän liittyen seurakunnista nouseva kysymys on, miten realistinen ajatus etäpäivätoiminnasta on. Seurakuntien diakoniatyön puolelta nousee kokemus, että nimenomaan kohtaamisia ja läsnäoloa tarvitaan, ja vain kasvokkainen päivätoiminta tarjoaa tätä.

Päivätoiminnan vähentäminen tarkoittaa myös omaishoitajien kuormittumisen lisääntymistä. Jos omaishoitaja väsyä, kotona pärjääminen ei enää onnistu, eikä koko tavoite tuesta toteudu. Huolena siis on, pääsevätkö kaikki halukkaat kasvokkain tapahtuvaan päivätoimintaan. Myös kuntoutuksen kohdalla digitaalista palvelua pidetään epärealistisena.

Osallisuuden suhteen tavoitteet ovat erinomaisia. Kokemus osoittaa, että niiden saavuttaminen on haastavaa. Kokemus on jopa päinvastainen kuin tavoitteet. On oleellista varmistaa, että ihminen saa tarvitsemansa palvelut silloin, kun niitä tarvitsee, kuten lääkäriin pääsyn, toimivat apuvälineet, hoitotarvikkeet, palvelut kotiin ja kuljetuspalvelumatkat. Palvelujen saavutettavuus on varmistettava, jotta ne toimivat käytännössä.

Asumiseen liittyen on kokemus perhehoidon paikkojen vähyydestä ja huoli siitä, voidaanko tarpeisiin tässä kohden vastata. Kotihoidon palvelut ovat kalliita, ja on epävarmaa, onko asiakkailta varaa ostaa näitä palveluja. Tämä voi johtaa siihen, että tarvittavat palvelut jäävät saamatta.

On tärkeää varmistaa, että kaikki, jotka eivät enää pärjää kotona, pääsevät oikea-aikaisesti palveluasumisen piiriin. Huoli siitä, pääsevätkö ihmiset oikea-aikaisesti ympärivuorokautisen palveluasumisen piiriin omalle paikkakunnalle riittävän lähelle läheisiä, on suuri. Lisäksi on varmistettava, että omaishoitajien vapaiden ajaksi on riittävästi sopivia paikkoja hoidettavalle omalla paikkakunnalla.

Yhteisöllinen asuminen vaikuttaa hyvältä kehityskohteelta, kunhan ihmiset pääsevät sinne riittävän ajoissa eikä sillä korvata ympärivuorokautisen hoidon tarvetta.

Etsivää vanhustyötä ei voi korostaa liiaksi. Sen äärellä nostetaan esiin kotikäyntien tarkeys. Tässä työmuodossa keskeistä on nimenomaan jalkautuminen, mikä erottaa sen palveluohjauksesta. Olennaista on, että tätä toteuttamaan on riittävästi henkilöstöä.

Ikä iloiten -hankkeen tavoitteet vaikuttavat hyviltä, samoin Muistijälki. Samalla on huolta siitä, että vanhuksia unohtuu ja tippuu turvaverkoista, jos tuen saannin kriteerit hyvinvointialueella ovat liian tiukat.

Yhteistyö

Lopuksi korostamme vielä ikäihmisen psyykkisten, henkisten ja hengellisten tarpeiden muistamista eli kokonaisvaltaista huomioimista. Elämän monet asiat, kuten läheisen kuolema, suru, sairastuminen, oma kuolema, ja monet muut isot kysymykset tarvitsevat mahdollisuuden tulla keskusteltavaksi. Eksistentiaalisissa kysymyksissä seurakunnilla on erityistä osaamista, jonka toivomme edelleen tulevan huomioiduksi yhteistyötä kehitettäessä. Seurakuntien suunnasta toiveena onkin, että myös kirjallisissa suunnitelmissa näkyisi entistä selvemmin järjestöjen ohella myös seurakuntien rooli yhteistyön kokonaisuudessa.